

ניתן למנוע את רוב קטיעות הגפיים שנעשות בשל פצעים קשי ריפוי

השילוב בין הקפדה על אורח חיים בריא ואיזון מחלת הסוכרת, לבין מגוון טיפולים למקרה שמתפתח סיבוך של רגל סוכרתית הוא קריטי להצלחת האיברים ומניעת מוות מיותר. למרבה הצער, על חלק מהטיפולים לא מספרים לחולים, ואחרים כלל לא זמינים עבורם

ד"ר מקסים גוריין

כמו גם אשפוזים ממושכים. גם מערכת הבריאות במדינת ישראל הכירה בחשיבות של טיפול בפצעים קשים, ולפני כשנתיים תיקצב משרד הבריאות את הטיפול בפצעים קשים בלמעלה מ-20 מיליון שקלים, אז גם הוכנסו לסל ארבע טכנולוגיות חדשות. יש לזכור שכפי שהגורמים לפצעים קשי ריפוי אינם אחידים, כך גם הטיפול שונה מחולה לחולה. כיום זמינים מספר טיפולים טובים לפצעים קשי ריפוי המתקצבים בסל הבריאות או בביטוחים המשלימים של קופות החולים, ביניהם: חבישות מתקדמות, רימות וטיפול בלחץ שלילי (VAC), אך יש גם טיפולים אחרים יעילים במידה רבה מאוד שאף מונעים את הצורך בניתוח שאינם מתקצבים כעת במסגרת סל הבריאות, וחולים רבים שהטיפולים שבסל התרופות לא הועילו להם, אינם יכולים להרשות לעצמם לרכוש אותם מכיסם הפרטי. אחת הטכנולוגיות שכן נכללו בסל היא הטיפול ב-VAC (vacuum assisted closure) או שם כוללני יותר NPWT (Negative Pressure Wound treatment) - מכשיר לטיפול בפצעים באמצעות ואקום תוך הפעלת לחץ שלילי על אזור הפצע. פעולת המכשיר (שמחובר לפצע ולחולה במשך ימים רבים) שואבת את הפרשות הפצע, מפחיתה את הבצקות ומעודדת ריפוי משני. שיטה זו לא מתאימה לכל החולים. למשל, היא לא מתאימה לפצעים עם רקמה נמקית מרובה, עצמות חשופות, פצעים מדממים וכדומה. בנוסף, השיטה לא מתאימה לטיפול בפצעים שנמצאים באזורים שקשה לאטמם כמו מפרקים מסויימים, קפלים, אזורי פנים וידיים ויש חולים שהטיפול מסב להם אי נוחות עקב התלות במשאבות חיזויות או כאב. חולים שנמצאו מתאימים לטיפול זה מקבלים אותו במסגרת הסל.

לעומת זאת פריצת דרך נוספת שאינה נמצאת בסל היא פוליהיל, שגם באמצעותה ניתן לטפל בפצעים קשי ריפוי ללא צורך בניתוח. מדובר בד"כ בפצעים אשר טופלו במיטב שיטות שונות ועדיין לא נסגרו. פוליהיל הוא תרחיף שפותח בישראל המכיל מיקרו-ספירות (כדוריות פוליסטרן זעירות) בעלות מטען חשמלי הפועלות על הרצפטורים של התאים בפצע הכרוני, ומעוררות מנגנוני ריפוי טבעי בגוף עם שיקום וצמיחה של תאים בצורה מהירה ויעילה. הטיפול ניתן באמצעות טיפות, אותן החולה יכול לזלף בעצמו או בעזרת בני משפחה ישירות על הפצע בבית, ללא צורך להגיע למרכז רפואי. הכדוריות גורמת ל"אתחול מחדש" של תהליך ריפוי פצעים קשי ריפוי, על-ידי עידוד יצירת רקמת גרעון בריאה, שהינה שלב קריטי בתהליך ריפוי הפצע, ההצטלקות והתכווצות הצלקת. נתוני יעילות והצלחה גבוהים של פוליהיל, הוצגו לאחרונה במספר כנסים בינלאומיים.

אין ספק שכמו בתחומים רבים ברפואה גם בתחום של פצעים קשי ריפוי מניעה ומודעות הן הדרכים הטובות ביותר להתמודד עם סיבוכים, אך לעיתים גם כאשר חולה הסוכרת מודע למחלתו ולסיבוכים האפשריים שלה, מקפיד לבדוק את כפות הרגליים שלו באופן סדיר, נועל נעליים נוחות ומותאמות ושומר על היגיינה, יש פצעים שלא ניתן למנוע. כשמגיע חולה עם כך רגל סוכרתית למרפאה, על הרופא לעשות ככל שניתן על מנת לטפל בפצע בטרם זה ייהפך לקשה ריפוי. הבעיה מתעוררת כאשר על אף הטיפולים אין כל הטבה במצב או שהיא לא משמעותית דיה. אחת מחובותיו של הרופא היא לפרוש בפני

ד"ר מקסים גוריין, מנהל המרפאה לכף רגל סוכרתית ואורטופד בכיר ביחידה לכף רגל וקרסול, מחלקה אורטופדית ב', המרכז הרפואי "הלל יפה"

ס ידי שנה מתבצעות בישראל כ-1,500 קטיעות של גפיים בשל פצעים קשי ריפוי, כאשר מרבית המטופלים הם חולי סוכרת. בהתחשב בכך שבישראל חיים כיום כ-600 אלף חולי סוכרת, והסיכוי לפתח סיבוך של כך רגל סוכרתית נע בין 15%-20%, מדובר ב-60 אלף חולים שנמצאים בסכנה ממשית. את הסכנה הזו ניתן למנוע!

כף רגל סוכרתית' הוא אחד הסיבוכים השכיחים של מחלת הסוכרת. סיבוך זה הוא תוצאה ישירה של המחלה אשר גורמת, בין היתר, להפרעה בויסות זרימת הדם לגפיים התחתונות ופגיעה עצבית שמובילה לירידה בתחושה. המשמעות היא שבשונה מאדם רגיל אם יתפתח בכף הרגל פצע, ברוב המקרים הוא כלל לא יחוש בו. פצעים אלה, שיכולים להיווצר בגלל גורמים שונים, החל משריטה בגלל חפץ כלשהו או בגלל נעל לוחצת, עלולים בהיעדר אבחון בזמן וטיפול ראוי להתפתח ולהתדרדר עד למצב של נמק שיצריך קטיעת גפה על מנת להציל את חיי החולה.

פצע קשה ריפוי הנובע מכף רגל סוכרתית הוא אחת הדרמות הקשות של מחלת הסוכרת. הקושי עימו מתמודד הרופא בעומדו מול חולה שהפצע שלו לא נרפא, על אף הטיפול המסור, הוא עצום. זאת משום שהחולה עלול לסבול מכאבים נורופטים, הופך תלתי בבני משפחתו, מאבד ימי עבודה ונאלץ פעם אחרי פעם להתאשפז לצורך טיפולים רפואיים שונים כולל התערבויות כירורגיות.

בשנים האחרונות חלה מהפכה של ממש בתחום טיפול בפצע קשה ריפוי כאשר לעתים ניתן היום להימנע מניתוחים מסובכים, ובמקומם להעניק לחולה טיפול פחות אגרסיבי שיכול לחסוך ממנו סבל מיותר

"אין ספק שכדי להגיע להחלמה מלאה ולמנוע ככל שניתן מצבים בהם עולים על הפרק התערבויות כירורגיות מורכבות או קטיעת גפה, יש לצייד את הרופאים בכל ארסנל הטיפולים הקיימים"

המטופל את כל האסטרטגיה הטיפולית המוצעת לו. במצבו, כמו גם את כל הטיפולים, התרופות או הטכנולוגיות העומדות לרשות הרפואה, כדי שזה גם יהיה מודע לאפשרויות העומדות בפניו וגם כדי שיוכל להיות שותף להחלטה הטיפולית בו. אך כאשר חלק מהרופאים עצמם או שאינם מודעים לכל הטיפולים שאינם בסל או שחשים אי נוחות לומר למטופל שכדי לקבל את אותו טיפול הוא יאלץ להיפרד מכמה אלפי שקלים, החולה למעשה עלול להישאר ללא פתרון ראוי.

יש לזכור שפצעים קשי ריפוי אינם נחלתם של חולי סוכרת בלבד. בין השאר, בקבוצות הסיכון נמצאים אנשים הסובלים ממחלות בכלי הדם, מחלות ממאירות, מחלות הפוגעות במערכת החיסון, השמנת יתר, או חולים אחרי ניתוח שהושטלו להם קיבועים מתכתיים פנימיים. אין ספק שכדי להגיע להחלמה מלאה ולמנוע ככל שניתן מצבים בהם עולים על הפרק התערבויות כירורגיות מורכבות או קטיעת גפה, יש לצייד את הרופאים בכל ארסנל הטיפולים הקיימים.

המצב כיום הוא כזה שחלק מהטכנולוגיות שאושרו במסגרת הסל פחות עדיין אינן זמינות מספיק, ואחרות טרם נכנסו לסל. על מנת למנוע את מספר הקטיעות הרב מידי שנה ולמנוע תמותה, מחובתה של מערכת הבריאות לדאוג לזמינות של טיפולים חדשים. כך לצד המשך הסברה ומניעה, נוכל להקטין באופן משמעותי את הצורך בקטיעת גפיים, נשמור על איכות חיי החולים וכמובן על חייהם.